

Békési

Harangszó

XV. évfolyam 1. szám – A BÉKÉSI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG DÍJTALAN IDŐSZAKI HÍRADÓJA – 2013. húsvét

Ünnepi istentiszteleti rend a gyülekezetben

Békésen Húsvét vasárnapján negyed tízkor a templomban, ötkor a gyülekezeti teremben tartunk istentiszteletet, hétfőn pedig a Magyar Rádió élőben közvetíti az istentiszteletet a békési református templomból. Ezért a rádiós szokásokhoz igazodva tíz órai kezdettel kezdődik az istentisztelet. Kérjük, hogy a sugárzás kezdete előtt öt perccel mindenki foglalja el a helyét! Mindkét ünnepnapon megterítjük az úrasztalát, úrvacsorai közösségben vehetünk részt.

KASSÁK LAJOS: HARANGSZÓ

Feltámadott, mondják a népek
és megsüvegelik
Nevét a Názáretinek, ki az ács
fia volt
s megenyhült már a szél is s a
rügyek kisarjadtak.
Kétezer éve látják őt a vének és a
gyerekek
Amint hosszú, fehér
ingecskéjében lépett
S alszik a tengerre szállt halászkok
bárcájában.

Én is emlékszem rá, mint az
egykori játszótársra
S ti is, útszéli csavargók és
mesteremberek,
Akik hű követői vagytok
valamennyien
A nincstelenségben, az útban és
az igazságban

Igen, igen, az Ő árnya és
visszhangja vagyunk mi,
s bár nem ízlelgetjük a húsvéti
bárány húsát
mindennapi kenyerünkben s
vizünkben, dicsérjük,
hogy vérünkéből való s meghalt
értünk a kereszten.

Áldott Húsvéti Ünnepeket kíván a református gyülekezet!

**Krisztus mondja: „Halott voltam, de íme, élek örökkön-örökké,
és nálam vannak a halál és pokol kulcsai.” (Jel 1,18)**

Szerkesztői jegyzet

Ha Húsvét, akkor Harangszó. Így van ez már jó pár éve, és a 2013.

évi első megjelenésünk alkalmával sem lehet másként.

A Húsvét számomra a legfontosabb egyházi ünnep, és jó lenne, ha a magyar reformátusság is felismerné az ünnep jelentőségét. Ha nem lett volna Húsvét, nem lenne egyház, sokan még mindig az ön-megváltás, a teljesítményközpontúság kényszerének hálójában vergődnének. A Húsvét mutatja meg, hogy egyedül hit által van üdvösségünk, azért semmit sem kell tennünk, az üdvösség a mienk. Ehhez „mindössze” el kell fogadnunk a Názáreti Jézus Krisztus. A Húsvét minden évben hatalmas felkiáltójel az emberek életében, évről évre arra emlékeztet, hogy meg kell térnünk, meg kell békülnünk Istennel. Sokan csak ilyenkor, nagy ünnepeken jönnek el a templomba. Számukra is szól az evangélium. Jó lenne, ha a kedves olvasóval is találkozhatnánk az istentiszteleten.

Az első negyedévben is zajlott az élet a gyülekezetben, valamint az iskolában. Ezekről az eseményekről szeretnénk egy rövid áttekintést nyújtani a lap hasábjain. Van, amikor 12 oldalt is alig tudunk megtölteni, most kevesebb a hír, de annál nagyobb több hely jut a lelki dolgoknak. Ezek segítségével is mélyüljünk el Krisztus titkáiban!

Mucsi András

Kedves Olvasó!

Az idei húsvéti előkészületünkre rányomta bélyegét a télies időjárás. Mintha egy láthatatlan erő mindent megtett volna azért, hogy a tavaszi kikelet húsvéti illatokat és hangulatot előhozó csodáját a hóviharakkal tarkított időjárás telet idéző valóságával oszlassa el. Pedig hiába minden erőlködése a külső erőknek, a húsvétot nem lehet elodázní, meg nem történné tenni, ahogyan nem lehetett azzá tenni azon a csodálatos reggelen sem, amikor minden várakozás ellenére Jézus feltámadt a halálból.

Pedig mennyi mindent megtettek ellenségei azért, hogy ne így legyen! Még öröket is állítottak a sírjához, ám hiába. Az Élet Urát nem lehet tehetetlen holttestnek tekinteni! S hiába tűnt úgy még közvetlen munkatársai, a tanítványok számára is, hogy mindennek vége, nincs tovább, szertefoszlott minden reményük, húsvét napja az ellenkezőjét igazolta. Lehet, hogy Nagycsütörtök éjjel Júdás elárulta, a többiek szétfutottak, Péter megtagadta, Jézus megmaradt annak, Aki addig is volt:

szelídnek és alázatosnak, aki nem számon kéri a bűnt, hanem megbocsátja.

Húsvét Jézus tanítványainak az életében – s azóta is a Jézust el- és befogadók életében – az egészen más-sal, a merőben újjal történő szembesülés kiváltképpen való alkalmá.

Mert mi is történt Húsvétkor?

Az üres sír látványától megrémült asszonyokkal – egyszer csak – „szembe jött Jézus”. De szemtől szembe megjelenik Jézus még aznap este a tanítványainak is, majd utána több alkalommal is. S a feltámadott Úr valóságával szembesül később az Úr követőit üldöző Saul, aki-ből e találkozás nyomán a pogányok nagy apostola, Pál apostol lesz.

Húsvét ma is a feltámadott Krisztus valóságával szembesít minket. Arra tanít: ne a láthatókra tekints, – bűneidre, kudarcaidra, különféle nyomorúságodra, veszteségeidre –, hanem a szemünkkel ma még láthatatlan, de Igéje és Lelke által ma is szembe jövő és életünket megváltoztatni akaró – és tudó – Úrra, Akinek adatott

minden hatalom mennyen és földön!

Kedves Olvasó!

Lehet ma is sokféleképpen húsvétot ünnepelni. De igazán csak egyféleképpen érdemes: felismerni és befogadni a szembejövő, tekintetünket kereső és szívünket betölteni akaró Feltámadottat. Gyülekezetünk ez évi missziói munkatervére is úgy lett összeállítva, hogy mindenki megtalálja a Hozzá vezető utat akár egy missziói alkalmon, egy evangélizáció-n, egy gyülekezeti kirándulás-on, vagy bármelyik istentiszteleti alkalmon. Élünk jól minden ilyen alkalommal!

Ilyen húsvétot és ilyen tartalmas további évet kívánok minden Kedves Olvasónknak!

Katona Gyula lelkipásztor

2013. Húsvétjának igéi

Nagypéntek

Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszerűen Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. (Jn 3,16)

Lekció: Ézs 53,1-12

Textus: Lk 23,24-49

Ha ezt mondd: Járuljak szíнем elé! – szívem így válaszol: Színed elé járulok, Uram! (Zsolt 27,8)

Ekkor kijött Jézus az épület elé, rajta volt a töviskorona és a bíborruha. Pilátus így szólt hozzájuk: „Íme, az ember!” (Jn 19,5)

Húsvét ünnepe

Krisztus mondja: „Halott voltam, de íme, élek örökön-örökké, és nálam vannak a halál és a pokol kulcsai.” (Jel 1,18)

Lekció: Mk 16,1-8

Textus: 1Kor 15,12-20

Pajzs és páncél a hűségre. (Zsolt 91,4)

Majd amikor az asszonyok megrémülve a földre szegezték a tekintetüket, az angyalok így szóltak hozzájuk: „Mit keresitek a holtak között az élő? Nincs itt, hanem feltámadt.” (Lk 24,5-6)

Húsvét 2. napja

Hát nem ezt kellett-e elszenvednie a Krisztusnak, és így megdicsőülnie? (Lk 24,26)

Lekció: Lk 24,13-35

Textus: ApCsel 13,26-39

Gyönyörködj az Úrban, és megadja szíved kéréseit! (Zsolt 37,4)

Hála legyen az Istennek kimondhatatlan ajándékáért! (2Kor 9,15)

Aldás, békesség Istentől

Köszöntöm az olvasót.

Engedjenek meg egy személyes megjegyzést. Szeretem az ünnepeket. Mindig is szerettem. Gyermekekoromban valami misztikus légkör vette körül akár az állami, akár az egyházi ünnepeket. Emlékeim szerint a karácsony mindig havas, a húsvét mindig napos volt.

A jelen írás megtételkor is ünnepre várunk. Egyházunk egyik legjelentősebb ünnepére. Krisztus Urunk kereszthalálára emlékezünk, és feltámadását ünnepeljük. Egyházi ünneplésünknek kialakult hagyományai vannak, többek között a böjti felkészülés.

De mi is az a böjt? Van e egyáltalán jelentősége? Sokan egyszerűen egy fogyókúrának, vagy egy kis egészségügyi megtisztulásnak tartják. Persze az is lehet, de egy lényeges különbség mégis van a fogyókúra és a böjt között. A böjtnek mindig biblikus alapja és tartalma van, emiatt a böjt szinte az összes világvallás szerves részét képezi.

Mózes 40 napi teljes böjt után kapta kézhez a Tízparancsolatot. Krisztus szintén 40 napig böjtölt a sivatagban, mielőtt megkezdte volna tanítói szolgálatát.

Keresztelő, akit Jézus korának legnagyobb embe reként nevez, ő is gyakran böjtölt.

Az Ószövetségben a böjt - a gyás kifejezésén túl - a bűnbánat és a megtérés egyik legőszintébb formája, amely alázatra nevel és felébreszti bennünk annak tudatát, hogy nem közel ledhetünk Istenhez gőgös büszkeséggel.

A Biblia tanítása szerint a böjtölés erőteljessé teszi az imádságot. A böjtben éberek leszünk és nyitottak

a lelki va lóság iránt, nyitottak Isten előtt, Isten lelke számára. Teli gyomorral önelégült

jelleget ölthet az imádság. Dániel is több napig böjtölt, hogy megismerje a király álombeli látomását, s ezáltal elnyerje a kegyelmet, és megértse az álom jelentését.

Ézsaiás próféta és Jézus ugyanakkor arról szól, hogy önmagában az ételek megvonása, a böjt csak formális marad és Istennél vissza tetsző, ha az nem társul ön vizsgálattal és megtéréssel. A testi böjtnek a szellemi böjttel kell együtt járnia, azaz a gonosz és rossz gondolatoktól és tettektől való tartózkodással.

Az ima és a böjt szorosan összekapcsolódott az Újszövetségben is. Jézus kiemelte, hogy mind a ket töre szükség van a gonosz elleni küzdelemben.

A Hegyi beszédben Jézus a sajátos feladatok közt említi az adakozást, az imádkozást, a megbocsátást és a böjtölést. Amikor ezek helyes gyakorlata jelen van az egyén életében Isten nem késlekedik a megjutalmazással.

Most, húsvét alkalmából vizsgáljuk meg az elmúlt heteinket, napjainkat. Mennyiben tettünk eleget a böjtölés írott, és íratlan szabályainak. Bizonyára kevésbé. De ha volt rá gondolatunk, akkor már jó fele haladunk, és jövőre már bizonyosabb, hogy jobban fog sikerülni, de ha akkor sem igazán, az sem baj, a lényeg az, hogy törekedjünk rá. Előbb - utóbb sikerül.

Aldott húsvétot mindenkinek.

Fontos döntéseket hozott a presbitérium

Ebben az évben már háromszor ült össze a Békési Református Egyházközség Presbitériuma, és számos kérdésben hozott döntést. Megszületett a gyülekezet költségvetése, missziói terve, valamint elfogadásra kerültek a Szegedi Kis István Református Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium alapidokumentumai.

Január 31-én maratoni ülésen fogadta el a presbitérium a gyülekezet és iskolája 2012. évi zárszámadását, pótköltségvetését, valamint a 2013. évi költségvetését. Az egyházközség költségvetése továbbra is „három lábon” áll: az iskola, a gyülekezet és a temetkezési vállalkozás bevételei és kiadásai alkotják. Az egyházfenntartói járulék megajánlott összege ebben az évben évi 8000 Ft lesz, havi részlete így sem éri el az ezer forintot. A kiadások növekedése miatt a temetői díjtételek esetében 5%-os emelkedéssel kell számolni, de az egyházfenntartói járulékot fizető egyháztagok továbbra is jelentős kedvezményekkel számolhatnak. A lelkes fizetések több évi halasztás után minimális mértékben emelkedtek. Katona Gyula elmondta, hogy a költségvetés mögött teljesíthető számok vannak.

349 fővel fogadta el a presbitérium a gyülekezet választói névjegyzékét, amelyre azok az egyháztagok kerülhetnek fel lakóhelytől függetlenül, akik meg vannak keresztelve, konfirmáltak, rendszeresen úrvacsoráznak, valamint a Békési Református Egyházközségben egyházfenntartói járulékot fizetnek. Ugyancsak megszavazták a gyülekezet előljárói a missziói munkatervet. A gyülekezetben mozgalmas időszak következik, hiszen áprilisban és októberben vendégprédikátorok hirdetik Isten igéjét nálunk, május 2-án pedig vendégünk lesz a neves

holland Schirchadaj's gospel együttes, akiknek elszállásolásához a gyülekezet tagjainak segítségét kérjük. A Heidelbergi Káté születésének 450. évfordulója jegyében szervezzük meg a Magvetés Református Konferenciát. Áprilisban a Szilágyságba kirándulunk két napra. A presbiterok iskolalátogatást is terveznek, valamint ellátogatnak a vidéki szórványokba is.

Hosszú idő után visszakérülhet a református egyházhoz a rosszderdei harang, amely a Békéshez tartozó Rosszderdő református lakosságát hívogatta egykor istentiszteletre, de aztán a temetőszövetkezethez került, most pedig felajánlották a református egyháznak. Valószínűleg a templom udvarán kerül elhelyezésre.

Jól halad a bélmegyeri református templom építése is. A júniusban elkezdett munka november végére elkészült, már csak a belső berendezést és a fűtést kell megoldani, erre továbbra is várjuk az adományokat, valamint a pályázati pénzeket.

A Kormányhivatal észrevételei kapcsán módosította a presbitérium az iskolai Alapító Okiratot, de ezek technikai jellegű módosítások, érdemi változásokat nem eredményez.

2013. március 27-én fogadta el a presbitérium az intézmény házirendjét, pedagógiai programját, szervezeti és működési szabályzatát. Mint Kovács Dániel, az iskola igazgatója elmondta, az iskola igazgatója köznevelési törvény előírásainak megfelelően az ország minden közoktatása újraírta alapidokumentumait, és így április 1-től biztosított a törvényes működés. A református egyház is csatlakozik a városi intézményekkel közös gázközbeszervezéshez, így feltehetően csökkennek a rezsikiadásaink.

Hitvallásunk, a Heidelbergi Káté. (I. rész)

Mi is az a káté?

Káté, vagy teljes nevén a katekizmus alatt általában olyan könyvet értünk, amelyet kérdés- és felelet formában írtak meg azért, hogy a benne foglaltakat minél egyszerűbben, minél könnyebben és a legrövidebben adassák elő.

Legelőször, és azután hosszú időn keresztül csak az egyház életében használták a katekizmus szót, amikor még mint könyv nem is volt kézben, hanem kérdés- és felelet formájában tanították a vallási ismereteket, és a katekizmus szó alatt vallásos oktatást értettek. Könyv formájában a káté a 16. században jelent meg először és magának a reformációnak az alkotása. A reformátorok a Szentírás tanításait olyan elrendezésben foglalták össze, amely alkalmas volt arra, hogy a hívek a Szentírás örökéletű tanításait egyszerű, rövid formában, könnyen magukévá teheték. Luther is, Kálvin is szinte a legsürgősebb feladatuknak tartották, hogy kátét írjanak, ezzel megmutassák a lelkipásztoroknak, hogy miképpen közöljék az evangélium szerint reformált keresztyén hit igazságait nagyokkal és kicsinyekkel egyaránt. A reformációt követő években és évtizedekben a kátéírás igen fellendült. Ezzel nemcsak a gyermekek oktatását akarták biztosítani, hanem a reformáció hívei hitének a Szentírásra alapuló igazságát kívánták igazolni a bibliaellenes tanításokkal és tévelygésekkel szemben. Később aztán az egyházi használaton kívül, a világi irodalomban is mind gyakrabban átvették a káté szót, s ezeknek a könyveknek szintén a tudnivalók rövid, világos előadása volt a céljuk.

Az egyház által használt káté anyaga a hitről, az imádságról és a törvényről szól. A káténak kérdés- és felelet formájában való megírása eleinte igen kialakulatlanul látszik. Volt olyan káté, amelyben a tanuló tette fel a kérdést s a lelkipásztor válaszolt rá, volt olyan, amely az apa és fia közötti párbeszédben fejtette ki és foglalta össze a hitről, imádságról és törvényről szóló igazságokat. Hamarosan kialakult aztán az a forma, melyet ma ismerünk.

Amikor a reformációnak, lutheri és kálvini irányzata közötti különbség egyre nyilvánvalóbbá lett, a nagyszámúban megjelent káték egyre fontosabb szerepet töltek be, mert amellet,

hogy sietették a meggyőződések helyes kialakulását, az elvek tisztázódását is szorgalmazták. A 16. században, a reformációt követő évtizedekben mintegy 175 káté volt forgalomban. E rengeteg káté közül ma csak három van használatban. Luther kátéja, amely 1529-ben jelent meg, aztán az 1563-ban megjelent Heidelbergi Káté, és az Emdeni Káté, de e a harmadik tulajdonképpen nem más, mint a Heidelbergi Káté rövidített kiadása.

A Heidelbergi Káté hatása református hitünkben rendkívüli volt. Hitvallásos könyvünké vált a Bullinger Henrik által 1566-ban Svájcban írt II. Helvét Hitvallással együtt.

Létrejöttének története

A Pfalzi választófejedelemség trónjára 1559-ben III. Frigyes került, (1559-1576) aki istenfélő, szelídlelkű ember és lutheránus egyházának alázatos, buzgó fia volt. A Heidelbergi Káté az ő kezdeményezésére, közreműködésével jött létre.

Még III. Frigyes elődje, Ottó Henrik (1556-1559) uralkodása alatt, Heidelberg városában igen kiéleződött a helyzet a reformáció lutheri és kálvini irányzatának lelkészei között. III. Frigyes maga elé idézte, és felhívta őket, hitvallásukat írásban mutassák be. Amikor ez megtörtént, kiderült, hogy a túlzó lutheránusok szerint, az Úr Jézus az úrvacsorában testileg van jelen Krisztus testét az úrvacsorázók szájjal veszik magukhoz, és nemcsak a hívek veszik azt, hanem a hitetlenek is. A reformátusok hitvallása szerint Krisztus testét és vérének nem testileg veszik magukhoz a hívek, hanem lelkileg, és csak az részesül lelkileg Krisztus testében és vérében, aki hittel veszi magához a szentjegyeket, a hitetlenek azonban nem részesülnek azokban. III. Frigyes igyekezett a szembenálló feleket kibékíteni, és megígértette velük, hogy csendben és békességben maradnak addig, amíg a különbségeket ő maga is megvizsgálja. A vita mégsem szűnt meg, sőt egyre kellemetlenebbé és egészen botrányossá fajult. Ezt a tarthatatlan helyzetet a fejedelem azal a gyökeres intézkedésével oldotta meg, hogy a vitázók vezéreit a heidelbergi lelkészi állásukból elbocsátotta. III. Frigyes fejedelem maga is tanulmányozta a kérdést a Bibliából. Buzgó

imádságok között az emberi vélemények fölött a Szentírásban kereste az igazságot, ami őt a református meggyőződés útjára vezette. A döntés 1561-ben a fejedelem életében is bekövetkezett. Elszakadt a lutheránusoktól és bátran hozzáfogott az egyház kálvini irányú reformálásához. Eltiltotta az úrvacsorában az ostya használatát és helyette elrendelte a kenyér megtörését. A templom falain levő festményeket lemeszeltette, a drága arany úrvacsorai kelyheket eltávolította és helyükbe cinből, vagy fából való kelyheket rendelt. Eltörölte a latin éneklést, az oltárokat kitétette a templomból és helyükbe állíttatta az úrasztalát. Megtiltotta, amit a lutheránusok megengedtek, hogy a lelkipásztorokon kívül más is kereszthessen. 1562-ben III. Frigyes fejedelem elhatározta, hogy országa számára egy megfelelő kátét készíttet, hogy a felmerült ellentétes nézeteket a bibliai igazságok alapján megszüntesse és úgy a gyermekek, mint a felnőttek kezébe a keresztyén vallás református eszméisége alapján hitelesítő összefoglalását adhassa, és amely könyv egyben a más vallásúakkal szemben is a református hit és erkölcstani elveit világosan felmutassa és azt igazolja.

Egy ilyen káté megírásával megbízta a fejedelem Ursinus Zakariás, és Oleviánus Gáspár heidelbergi tudósokat, akik az ő koruk kátéirodalmának, köztük Kálvin 1541-ben megjelent kátéjában alapos áttanulmányozása után a III. Frigyes által kívánt kátét elkészítették. A fejedelem azután az írásba foglalt kátét a pfalzi választófejedelemség fővárosába, Heidelbergbe, még ugyanazon évben, 1562-ben összehívott zsinat elé terjesztette (ezért hívják a kátét heidelberginek), amely zsinat a kátét egyhangúlag elfogadta, és a fejedelem saját fejedelmi címerével díszítve, lelkes keresztyéni előszó kíséretében 1563-ban ki is nyomatta. Ebből a német nyelven megjelent első kiadásból (egyidejűleg a latin nyelvű fordítása is megjelent) hiányzott a mai 80-ik kérdés, amely kérdés körül a későbbi időkben oly sok harc folyt. A második kiadásban azonban már benne volt az utolsó három szó kivételével, az utolsó három szót pedig a harmadik kiadásban maga a fejedelem toldotta hozzá, amikor a tridenti zsinatnak

Hitvallásunk, a Heidelbergi Káté. (I. rész) – folytatás a 4. oldalról

(1576) a reformáció híveit kiátkozó határozatáról értesült.

III. Frigyes fejedelem arról is gondoskodott, hogy a káté kitűzött rendeltetésének megfeleljen. Ezért azt hitvallásos - szimbolikus - könyvnek jelentette ki, (a Szentírás mellett hit- és erkölcszabályozó könyvnek) elrendelte, hogy a lelkipásztorok a kátét kilenc szakaszra osszák fel és vasárnapokon, folytatódóan, az ígéhirdetés előtt olvassák fel. Ezt a felosztást, miután igen terjedelmesnek mutatkozott, követte az, hogy az esztendő 52 vasárnapjának megfelelően az év 52 úrnapijára osztották fel, s az 52 úrnapon belül pedig 129 kérdésre és feleletre.

Az idők folyamán a Heidelbergi Káté egyre döntőbb jelentőségre tett szert. Az iskolákban állandóan tanították, a templomokban vasárnap délutánonként egyszerű nyelven magyarázták, s az előbbi vasárnapon megmagyarázott részt a gyülekezet tagjaitól kikérdezték. Később a vasárnaponkénti kikérdezés elmaradt s helyette az évi egyházlátogatások alkalmával a gyülekezet ifjú- és öreg tagjaitól egyaránt nyilvános kátévizsgálatnak vetették alá. III. Frigyes alatt még a polgári jog gyakorlását és a nősülési engedély elnyerését is a Heidelbergi Káté ismeretétől és tudásától tették függővé.

Természetes, hogy a Heidelbergi Káténak ez a nagy tekintélye gyűlöletet támasztott az ellenséges indulatú fejedelmekben, és a másvallású egyházi vezetőkben egyaránt. A Káté íróinak éppúgy, mint magának a fejedelemnek nagyon sokat kellett küzdeniük a Káté védelmében. Igen erőssé vált a Káté elleni harc III. Frigyes otoda alatt. III. Frigyes halála után a fejedelmi székben fia, VI. Lajos (1576-1583) követte, aki túlzó lutheránus volt. Ő még azt sem engedte meg, hogy édesapja koporsója mellett hűséges lelkészei szolgáljanak. A Káté használatát betiltotta és fejedelemségéből mintegy 600 református lelkipásztort és tanítót száműzött, köztük Ursinust és Olevianust, a Káté íróit is.

VI. Lajos halála után és a még fellángolt nehéz harcok megharcolása után azonban a Heidelbergi Káté mindenütt teljes győzelemre jutott. Az 1568. weseli, az 1571. emdeni, az 1618. dordrecht zsinatok egymásután fogadták el és ismerték el, mint hitvallási iratukat. Rengeteg idegen nyelvre lefordították,

köztük a héber, arab, maláji nyelvekre is, és a Biblián, a zsoltároskönyvön, Luther Márton Kis Kátéján kívül nincs más könyv, amely annyira elterjedt és ismeretes volna, mint a Heidelbergi Káté. Sikerét mutatja az is, hogy tanításait feldolgozták verses alakban is, mint nálunk is, és mint katekizmusi énekeket ma is énekeliük.

A Heidelbergi Káté hazánkban

A Heidelbergi Káté hazánkban is, már röviddel keletkezése után, ismertté vált. Ugyanis az 1564-65-66. években a magyarországi református és lutheránus lelkészek között nagy vita folyt az úrvacsora tanáról. A vita során, a kérdés helyes értelmezése felől megkérdezték a Heidelbergben élő lelkészeket, és kérték őket, hogy a vitát döntsék el. A heidelbergi lelkipásztorok válaszukhoz mellékelve elküldték a Heidelbergi Káté egy példányát is. Ettől kezdve nálunk is igen hamar ismertté lett a Káté. Elsőként a debreceni zsinat 1567-ben, később a szatmárnémeti zsinat 1646-ban hitvallásos könyvként elfogadta. Már a debreceni zsinat elrendelte, hogy a lelkipásztorok vasárnap délutánonként a templomokban ismertessék és magyarázzák. A debreceni zsinat után tíz évre, 1577-ben már nyomtatásban is megjelent magyar nyelven Huszár Dávid nyomdájában Pápán. Ez a Heidelbergi Káté első magyar nyelvű fordítása.

Természetesen a Heidelbergi Káté sikere és ereje hazánkban is kiváltotta és feltámasztotta ellene az üldözést és harcot, amelyet Mária Terézia, (1740-1780) és II. József (1780-1790) uralkodásának ideje alatt a jezsuiták indítottak el. A jezsuiták befolyásolása következtében Mária Terézia a Heidelbergi Káté 30., 57., és a 80. kérdései miatt a római katolikus egyház elleni lázító könyvnek minősítette, megtiltotta a Káté tanítását és egymásután három rendeletében (1748-1749-1757) elrendelte a Káté összes példányainak lefoglalását s megsemmisítését, valamint azok újabb kiadásainak megjelenését megtiltotta.

Ez idő alatt Erdélyben eredeti szövegében, és szabadon jelenhetett meg a Heidelbergi Káté, de Mária Teréziának az erdélyi római katolikus püspökök ösztönzésére 1768-ban kiadott rendeletével elkobozták az összes példányokat. Csak az 1791. évi vallásügyi törvény alapján jelenhetett meg ismét a Heidelbergi

Káté, amelyet 1793-ban Nagyszebenben adtak ki eredeti szövegezésében.

A magyarországi református egyház tiszántúli egyházkerülete 1781-ben azal a kérelemmel fordult II. József császárhoz, hogy a tilalmi rendeleteket oldja fel, és engedje meg a Heidelbergi Káténak eredeti szövegében való kiadását. Válaszul II. József császár rendeletileg megparancsolta, hogy a vitás 30., 57., és 80. kérdésekből a római katolikus egyházra nézve sérelmes kifejezéseket hagyják ki, és azoktól a Kátét tisztítsák meg. E rendelet ellen a református egyház kormányzó testületei hiába tiltakoztak, és hivatkoztak vallási meggyőződésük és szabadságuk korlátozására, a császár az osztrák udvari iroda javaslatára a Káténak csak módosított alakban való kiadását engedélyezte.

Ebben az eredeti szövegezésétől megfosztott alakjában voltak tehát kénytelenek kiadni a Heidelbergi Kátét s így jelent meg az, az elkobzó rendeletek után legelőször 1787-ben. De még 1787 után is 1891-ig ilyen módosítottan jelent meg, míg végre 1891-ben dr. Erdős József debreceni professzor fordításában és a tiszántúli egyházkerület kiadásában az eredeti német szövegből való fordítás után (az előtte levő kiadások mind a latin fordítás alapján készültek) ismét megjelent teljes eredeti egészében.

Jegyezzünk meg egy pár adatot a Heidelbergi Káté, magyar fordításairól és kiadásairól is. Azt már említettük, hogy a Heidelbergi Kátét magyarra először Huszár Dávid pápai prédikátor fordította le és adta ki Pápán 1577-ben. Utána Szárazsi Ferenc debreceni lelkipásztor fordította le újra 1604-ben. Gyermekek számára Szenci - Molnár Albert adta ki 1607-ben rövidített kiadást. A 17. századból mintegy tizenöt kiadásról tudunk: Az újabbak közül dr. Erdős József említett fordítása mellett, amelynek már a több, min tíz kiadása forog használatban, jelentősebbek dr. Antal Géza püspök, dr. Sebestyén Jenő teológiai professzor, Galambos Zoltán komáromi lelkipásztor fordításai.

Dr. Petneházi Zsigmond

forrás: *Britannica Hungarica* 8. 509.

Szentjóbby Szabó László: *A Heidelbergi Káté története*, Budapest 1948.

www.rozsater.hu-ervek-halojaban-a-heidelbergi-kate.

Cseri Kálmán: Mit ünnepelünk húsvétkor?

Iskolásokkal beszélgetünk a tavaszi szünet előtt.

– Szerinted minek az ünnepe a húsvét? – Többen is válaszoltak.

– Mit tudom én. Fő, hogy nem kell suliba jönni.

– Még ezt sem tudod? Hát akkor jön a nyuszika!

– És piros tojást tojik – toldja meg egy kicsi.

– Majd én megmondom mindjárt, mit tojik – mondja valaki ravasz mosollyal. Nagy nevetés.

– Ne beszélj butaságokat. Húsvét a locsolkodás napja. Van, aki szagos vízzel, van, aki kútvízzel szokta. Egész vödörrel is leöntik a lányokat, azok meg csak visítanak. Ilyenkor legalább nem ők nevetnek rajtunk, hanem mi őrajtuk.

Egy szemüveges fiú tudományos síkra tereli a beszélgetést:

– Ti semmit sem tudtok. A nevéből kell kiindulni: húsvét, vagyis hús vétel. A több hetes böjt után akkor ehetnek ismét húst a vallásos emberek. Húsvét annak az ünnepe, hogy elővesszük a félretett sonkát. – Persze ti azt sem tudjátok, mi a böjt – teszi hozzá megvető büszkeséggel.

Ha nem tudnám, minek az ünnepe húsvét, teljesen összezavarodnék. Munkaszünet, nyuszi, tojás, kolni, sonka — mind kellemes kellékek, de miért ünnepel hát ezen a napon minden évben az egész keresztény világ, mire emlékeznek, minek örülnek? Mi ennek az ünnepnek az eredete? Mi történt ezen a napon?

Valami olyan nagy horderejű esemény, amihez hasonló a világ teremtése óta nem történt: Isten feltámasztotta a halálból az Ő Fiát, Jézust.

Pénteken sokan végignézték, hogyan ölték meg ártatlanul Jézus Krisztust a kereszten, s három nap múlva, meg utána, ugyanezek az emberek találkoztak vele Jeruzsálem utcáin és másutt is. Mi történt közben? Az bizonyos, hogy meghalt. Az is,

hogy pár nappal később a valóságban látták és hallották. Közben valaminek történnie kellett!

De vajon bizonyos, hogy meghalt? Ezt akkor is kérdezte már az emberi kételkedés. Egészen bizonyos, mert a rómaiak nagyon pontos és szigorú előírások szerint hajtották végre a halálos ítéleteket. János, aki mindvégig ott volt Jézus keresztségénél, a szemtanú eleven-ségével leírja, hogy miután a római halottkém megállapította Jézus halálát, utána még egy katona dárdával szíven döfte, és a sebből enyhén alvadt vér és vizenyő folyt (Jn 19,32-35). Márk pedig, akinek az evangéliuma a legrégebbi, leírja, hogy amikor aznap este arimátiai József elkérte Pilátustól Jézus holttestét, a helytartó előbb magához rendelte az ügyeletes századost, és megtudakolta tőle, valóban meghalt-e Jézus. Csak ezután adott engedélyt arra, hogy a holttestet eltemessék (Mk 15,42-45). József tehát nem tetszhalottat helyezett el a sírban, hanem egy kivérzett, valóságos holttestet.

De hogyan támadt fel? Ezt nem tudjuk. Ez ugyanúgy Isten titka marad, mint a világ teremtése. A Jézus sírjához kivezényelt őrség halálra vált rémületében a feltámadást kísérő földrengés miatt, és elfutottak onnan. Az asszonyok pedig, akik vasárnap hajnalban kimentek a sírhoz, hogy ottani szokás szerint illatos szereket szórjanak a holttestre, már csak a halotti lepleket találták ott, szépen összehajtva. S ami őket is meglepte: angyalok mondták nekik, hogy Jézus már él, hiszen ezt előre jelezte is nekik, hogy a harmadik napon feltámad majd – adják tudtul ezt a tanítványainak. Azok nem hitték el, de még aznap meglátogatta őket Jézus, és beszélt velük.

Mivel ez példátlan esemény volt, Pál apostol név szerint is felsorolja az első tanúkat. Az asszonyokat nem említi, mert a törvény előtt ők nem lehet-

tek tanúk, de a férfiakat igen: „Megjelent először Kéfásnak, azután a tizenkettőnek, azután megjelent több, mint ötszáz testvérnek egyszerre, akik közül a legtöbben még mindig élnek, néhányan azonban elhunytak. Azután megjelent Jakabnak, majd valamennyi apostolnak...” (1Kor 15,5-7).

Krisztus feltámadása óriási jelentőségű esemény, aminek a hatását mi mai hívők is érezzük. Miért olyan fontos esemény ez?

1. Először is Isten ezzel igazolta, hogy Jézus valóban az, akinek mondta magát. Ő Isten Fia, öröktől fogva mindörökké Isten, valóban neki adatott minden hatalom mennyen és földön. Ha beteljesedett különös állítása, hogy engedi, hogy megkínózzák és megfeszítsék helyettünk, a mi bűneinkért, de a harmadik napon feltámad, akkor igaz minden más tanítása is — akár elhitték azt, akár nem. És akkor nyilvánvaló most már, hogy valóban Isten erejével gyógyított és tett sokféle áldott csodát. Akkor nem az ellenségeinek van igazuk, nem is a kételkedő és gúnyolódó hitetleneknek, hanem neki, és azoknak, akik hittek benne már feltámadása előtt is.

Jézus tehát az, akinek mondta magát.

2. Mivel Jézus feltámadt, Ő él ma is. A benne hívőknek élő Uruk van. Nemcsak a tanításai élnek bennük, nem az Ő emléke él, hanem Ő maga. Egészen valóságosan, úgy, hogy ma is hallja az imádságot, tud arra válaszolni, tud cselekedni, segíteni, megvédeni, vigasztalni, feddeni — mikor mire van szükségünk. Aki tehát benne hisz, az egy élő személlyel van kapcsolatban, vele él, s ez nem kitalálás, hanem valóság. Mert Jézus valóban, testben feltámadott. Számolni kell vele, és számíthatunk rá.

3. Feltámadásával mint utolsó ellenségünket legyőzte a halált. A halál gonosz ellensége az embernek, és teljesen tehetet-

lenek vagyunk vele szemben. Halál ellen nincs orvosság. Holt biztos, hogy egyszer mindnyájan meghalunk, akik megszülettünk. Vannak, akiket az ettől való félelem egész életükben rabságában tart.

Húsvét óta tudjuk, hogy a halál legyőzött ellenség. Azokat is magával ragadja, akik hisznek Jézusban, de azok követik Megváltójukat azon a résen át, amit Ő feltámadásával nyitott a halál számunkra áttörhetetlen falán. A hívőknek a halál alagút, aminek nemcsak bejárata van, hanem kijárata is — a mennyei örök életben.

Ezért vallja olyan boldogan Pál apostol: „Teljes a diadal a halál fölött! Halál, hol a te diadalod? Halál, hol a te fullánkod? A halál fullánkja a bűn, a bűn ereje pedig a törvény. De hála az Istennek, aki a diadalt adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által!” (1Kor 15,54-57).

Jézus feltámadása biztosít minket, hogy a halál nem megsemmisülés, nem feloldódás a nagy mindenségben, nem is ölt senki újra testet más formában, hanem aki Krisztusban hitt, az vele marad, hozzá kerül még közelebb, ha utolsót dobban a szíve. „Boldogok a halottak, akik az Úrban haltak meg...” (Jel 14,13). De csak azok boldogok, akik az Úrban haltak meg, vagyis akik már itt a földi életben Krisztussal jártak, benne hittek. Akik nem, azok örökre boldogtalanok, mert a meghalásukkal véget ért annak a lehetősége, hogy Krisztushoz térjenek, s így nélküle kell eltölteniük az örök-kévalóságot. Ezért fontos, hogy minél előbb hittel befogadjuk Őt a szívünkbe.

4. Mert a húsvéti csodának ez is nagy áldása. Nemcsak az, hogy Krisztus valósággal, testben feltámadt; nemcsak az, hogy minket is feltámaszt majd, és a benne hívők vele lesznek örökké; hanem az is, hogy Ő már itt a földön kész bennünk élni a hit által. Mert aki hisz őbenne, azt Ő nem jobbra teszi,

Mit ünnepelünk húsvétkor? – folytatás a 6. oldalról

hanem lelkiileg feltámasztja, egészen új élettel ajándékozza meg, a saját természetét kölcsönzi neki. S éppen ez az új természet, a hit által bennünk élő Krisztus az, aki túléli a halálunkat, s megmarad örökre. (Érdemes kikeresnünk az erről szóló legfontosabb bibliai igéket: Ef 2,1-5; 3,16-17; 2Kor 4,14-16).

5. Végül Krisztus feltámadása a hívők erkölcsi életének az alapja is. Hiszen mivel Ő él, az Ő szeme előtt zajlik az életünk, neki vagyunk felelősek mindenért. Ezért volt igaza annak, akinek a munkatársa egyszer ezt mondta: Nincs itt a főnök, mért melózol? Ő így felelt: Az enyém itt van! A hívő ember Jézus jelenlétében tölti minden percét.

Ez azonban azt is jelenti, hogy minden erejét a feladataira tudja fordítani. Hiszen Jézus Krisztus halálával bocsánatot szerzett a múltunkra, feltámadásával bebiztosította a jövőnket – akkor minden figyelmünkkel benne élhetünk a jelenben. Felszabadultan, boldogan.

Jézus feltámadásának tehát sok haszna van a számunkra. Nem csoda, ha az első keresztyének minden héten megünnepelték ennek a napját. A hét első napján, vasárnap,

összejöttek, és dicsőítették élő Urukát. Ez lett számukra a legfontosabb ünnep, ezért is került át lassan az Úrnak szentelt nap szombatról vasárnapra. Jézus feltámadásával valóban új korszak kezdődött, az új szövetség korszaka.

Húsvét tehát nem a nyuszi-ka, nem a piros tojás, nem a locsolkodás, még csak nem is a húsevés ünnepe, ezek mind később rakódtak rá az ünnep eredeti jelentésére, hanem Krisztus dicsőséges feltámadásának, az Ő nagy győzelmének az ünnepe. Kár, hogy ilyen ügyetlenül rajta ragadt a húsvét elnevezés. Helyesebb lenne feltámadás-ünnepnek nevezni. Mint ahogyan a vasárnapnak is sokkal szebb neve volt az „Úr napja”, és nem a vásárhozásra utaló vasárnap.

Aki együtt él a feltámadott Krisztussal, annak minden körülmények közt van reménység a szívében, az mindig megtalálja a módját, hogyan segítsen másoknak, abban Jézus békessége, az Ő csendes öröme lesz ott mindig.

<http://www.refpasaret.hu/egyebanyagok/mitunneplunkhusvetkor.php>

Gyülekezeti kirándulást szervezünk április 20-21-én Érmellék-re és a Szilágyságba, ahol fontos emlékhelyeket tekinthetünk meg (Érmindszenten Ady Endre szülőháza, Érsemlyénben Kazinczi Múzeum, Nagykárolyban a Károlyi kastély, Szödemetemben a Kölcsey Emlékház stb.). A szombatról vasárnapra virradó éjszakát Sarmaságon családoknál töltjük, ahol részt veszünk a vasárnap délelőtti istentiszteleten. A kirándulásra a részvételi díj 10.000 Ft. Előzetes jelentkezés a Lelkészi Hivatalban.

Molnár Zoltán szervezésében további kirándulásokra is lehetőség lesz tavasszal: Április 26-28 között Auswitzba és Birkenaubába szerveznek kirándulást, a részvételi díj 23.000 Ft, mely tartalmazza a szállást, utazást és napi kétszeri étkezést.

Május 17-22 között Erdélybe és a Csíksomlyói búcsúba szervez kirándulást. Részvételi díj 34.000 Ft, mely tartalmazza a szállást, utazást és a napi kétszeri étkezést. Érdeklődni e két utóbbi kirándulás részleteiről a 06-20-822-8973-as telefonszámon lehet.

Impresszum: Békési Harangszó – megjelenik negyedévente. A lap a Békési Református Gyülekezet lelkesi hivatalában készül a Gyülekezet tagjai számára • Felelős kiadó: Katona Gyula lelkipásztor • Szerkesztő: Mucsi András, e-mail: mucsia@citromail.hu • A Szerkesztőbizottság tagjai: Katona Gyula, Mucsi András, Zsombok Imre • Törzslétszám: 100 • Földes és Társa Bt. Dévaványa, földesinyomda@freemail.hu • Kapcsolat: Békési Harangszó, 5630 Békés, Széchenyi tér 21., e-mail: brefegy@t-online.hu

Ökumenikus imahét volt Békésen

Mint minden évben, így 2013 januárjában is megtartották világszerte és Békésen is a keresztyén egyházak által megrendezett ökumenikus imahetet. Január harmadik hetében a református, baptista (Teleki utcai és Tágas Tér), pümkösi (Drága utcai és Kegyelem) és katolikus felekezetek tagjai találkoztak minden este, más és más helyszínen. Az imahét alapjául szolgáló, bibliai szakaszokat és tanításokat tartalmazó füzetet ebben az évben indiai keresztyének készítettek, akik közül a többség igen nagy nyomorúságban, háborúságok közepette él. A békési istentiszteleteken a gyülekezetek lelkeszei, vezetői prédikáltak: Filó György (Tágas Tér baptista gyülekezet),

Fehér Csaba (református), Krizsanyik Győző (Kegyelem pümkösi), Nagy József (katolikus), Katona Gyula (református), Péter István (baptista), Durkó Albert (pümkösi).

A záró istentiszteletre január 27-én a baptista imaházban került sor, ahol az igehirdetés szolgálatát Durkó Albert pümkösi lelkész, a Magyar Pümkösi Egyház Országos Cigánymissziója vezetője végezte. Igihirdetésében arra helyezte a hangsúlyt, hogy az embernek a nehézségek ellenére is bíznia kell Istenben, erre a „mégis hitre” van szüksége mindennek. Meg kell értenünk Isten akaratát, de ehhez hálaadó szívvel van szükség – fogalmazott. Sokszor csak a nehézségeket, negatívumokat látjuk, de az aggodalmaskodás bűn, mert lázadás Isten ellen. Isten elkészíti a megoldást. Az istentiszteleten a baptista és református egyesített énekar szolgált.

Mint ismeretes, az ökumenikus mozgalom célja a különböző keresztyén felekezetek közötti együttműködés elősegítése, a keresztyének egységének előmozdítása.

Mucsi András

PORTRÉ: Gyökössy Endre

1913-ban született Rákospalotán hívő polgári református családban. Édesapja a királyi vasúttársaság igazgató-helyettese volt. Elemi és középiskolai tanulmányait Újpesten végezte, majd 1934-ben Nagykőrösön református tanítói oklevelet szerzett. Ezt követően elvégezte a Budapesti Református Theológiai Akadémia lelkész szakát. 1939-ben szentelték lelkésszé, és a Kálvin téri református templomban kezdte meg a szolgálatát. 1940-ben került Svájcba, ahol Bazel egye-

temén ösztöndíjjal pszichológiai és egyházjogi tanult. Itt nősült meg, felesége az egyik professzor lánya volt. 1942-ben Újpest református gyülekezetének lelkésze lett, és az is maradt 1980-as nyugdíjba vonulásáig. Tudományos munkásságot végzett: 1946-ban a pszichopedagógia doktorává avatták, de bölcsészdoktori diplomát is szerzett. A Rákosi-korszakban már nem végezhetett tudományos munkát, szüleit „osztályellenességként” kitelepítették Budapestről, de feleségének svájci állampolgársága sem volt „jó pont” az államszocializmusban. Számos könyvet írt, rengeteg embernek nyújtott lelki segítséget. Nyugdíjas éveiben is aktív maradt: bekapcsolódott a lelkészek továbbképzésébe, tagja lett a Magyar Pszichiátriai Társaságnak, számos kitüntetésben részesült. 1997-ben hunyt el.

A 2013. év első félévének fontos évfordulói

- 475 éve 1538. április 23-án száműzik Kálvint Genfből
1538-ban létrejött a Debreceni Református Kollégium
- 450 éve 1563. január 19-én jelent meg először nyomtatásban a Heidelbergi Katekizmus
- 400 éve 1613. május 1-jén választottá meg Bethlen Gábert Erdély fejedelmévé
- 350 éve 1663. március 22-én született August Hermann Francke, a német pietizmus atyja
- 275 éve 1738 márciusában született Békésen Szikszai György református esperes, a Keresztyéni Tanítások és imádságok szerzője
- 200 éve 1813 márciusában született David Livingstone, Afrika misszionáriusa
1813. május 5-én született Søren Kierkegaard
- 150 éve 1863. január 1-jén Abraham Lincoln felszabadította az Egyesült Államokban élő valamennyi rabszolgát
- 125 éve 1888. június 4-én született Victor János teológiai tanár, az ökumenikus mozgalom úttörője
- 100 éve 1913. február 17-én született Gyökössy Endre református lelkész, író, pszichológus
- 75 éve 1938. május 12-én halt meg Kecskeméthy Csapó István református lelkész, teológiai tanár, bibliafordító

Cs. Kiss Andor újabb könyvét árusítjuk

Cs. Kiss Andor
„Ébredj fel!”
Efézus 5,14

Egy református lelkipásztor üzenete

Ebben az évben jelent meg a család kiadásában elhunyt lelkipásztorunk, Cs. Kiss Andor második könyve, amelynek címe: „Ébredj fel!” Egy református lelkipásztor üzenete. A kiadvány nyomdai munkálatait a békési Manuta Bt. végezte. A könyv mottója: „Isten dicsőségére! Emberek üdvére!” Az előszót gyülekezetünk presbitere és hitoktatója, Cs. Kiss Andorné írta, aki így fogalmaz: „Istenért, az egyházért, hazájáért, családjáért égő szívű öreg Pásztor írása ez a könyv. Az ige szerelmese volt, ahogy mondotta sokszor. (...) És most kezébe veheti a kedves Testvérem! Olvassák agapéval, jézusi szeretettel,

ahogyan a férjem is írta, és ajánlom én is Mindenkinék.”

A 141 oldalas, nem túl hosszú, de annál élvezetesebb könyvben a szerző a lelki ébredés, a keresztyén küldetés, a megváltás, szolgálat, bibliaolvasás témaköréről ír olyan szeretettel, ahogy azt megszokta mindenki, aki ismerte. A könyvben említett személyekkel kapcsolatban elismeréssel, szeretettel fogalmaz, negatív kritikával nem találkozunk senkivel szemben. „Nem szabad feladni azt a szándékot, hogy szeretettel, türelemmel, de nagyon világosan, nem célozgatva, hanem egyértelműen megtérésre, az Úr Jézus Krisztus mellett való döntésre biztassuk, segítsük az egyes személyeket, meg a bibliaórákon, akármilyen nagy létszámú gyülekezetben levőket. Kezünkben, meg a szívünkben van ehhez Isten teljes kijelentése.” – írja.

A kötet ára 700 Ft, beszerezhető a lelkési hivatalban és a templomi iratkereskedésben.

Gyülekezeti anyakönyvi hírek

(2012. december 15 – 2013. március 26. között)

Megkereszteltettek: Brád Emília Erika, Kima Réka Bea és Vincze Viktória.

Konfirmált: Turák Emese.

Elhunytak: Özv. Baricsa Andrásné Szabó Eszter (90), Nánási Jánosné Lukács Mária (69), Hegyesi Gábor (56), Gyökér Mihályné Szűcs Erzsébet (93), Dombi István – Kamut (77), Kovács Sándorné Futaki Mária Ilona (83), özv. Tarapcsik Gyuláné Szabó Ilona (90), özv. Berecz Lászlóné Gyenge Anna (88), Várnai Mátyásné Smid Ibolya (71), Vincze Imre (73), Őri Lajos (85), özv. Tarkovics Imréné Szabó Róza Terézia (84), Szalay Elek (74), Csipke Imre (90), Somlyai István (91), Domokos Rebeka (90), özv. Mester Mihályné Molnár Zsu-zsanna (86), Dancs István (56), özv. Berczi Istvánné Szász Eszter (89), özv. Kun Istvánné Kónya Julianna (79) és Szabó Gáborné Nagy Julianna (92).

Jézus mondta: „Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz énbenem, ha meghal is, él, s aki él, és hisz énbenem, az nem hal meg soha.” (Jn 11,25-26.)